

זמני הדלקת הנרות ויציאת השבת:

ירושלים - 18:48 | 20:00
 תל אביב - 19:03 | 20:02
 חיפה - 18:55 | 20:03
מגדל - 18:48 | 20:01
 באר שבע - 19:04 | 20:00

טועמיה - חיים

לחיות עם הזמן בשבת קודש

ערב ש"ק עקב תשפ"ה

הרב **מרדכי אלון שליט"א**

נכתב ונערך משמיעה ע"י תלמידים - לא מוגה

ימים אמצעיים

את-הלחת בארון אשר עשיתי ויהיו לשם פאשר צנני ה'. (שם ג-ה')

אבל נשים לב - משה יורד כאמור מן ההר ביום הכיפורים ורק למחרת הוא מצווה את העם לבנות את המשכן, ובתוכו גם את הארון, כלומר וודאי לא ייתכן שהארון בו שם משה את הלוחות ואיתו הוא יורד מההר ביום כיפור הוא אותו ארון שעשה בצלאל ועליו מונחים הכרובים והכפורת.

הארון של משה

רש"י אומר במקום דבר מעניין -

בעת ההיא. לסוף מ' יום נתרצה לי, ואמר לי פסל לך ואח"כ ועשית ארון, ואני עשיתי ארון תחלה, שכשאבוא והלוחות בידי היכן אתנם. ולא זה הוא הארון שעשה בצלאל, שהרי משכן לא נתעסקו בו עד לאחר יום הכפורים, כי ברדתו מן ההר צוה להם על מלאכת המשכן, ובצלאל עשה משכן תחלה ואחר כך ארון וכלים, נמצא זה ארון אחר היה, וזהו שהיה יוצא עמהם למלחמה, ואותו שעשה בצלאל לא יצא למלחמה אלא בימי עלי, ונענשו עליו ונשבה. (שם א')

זה ארון אחר שאין לו כל זכר בפרשת כי תשא, והייעוד שלו הוא שבשעם ישראל ייצאו למלחמות הוא מלווה אותם, כמו שאנחנו מכירים מהפסוקים - "קומה ה' ויפוצו אויבך משנאיך" (במדבר, י' ל"ה) ו-"וארון ברית ה' נוסע לפניכם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה" (שם ל"ג), ורש"י מחדש לנו שהכוונה היא לארון שעשה משה ושם בו את הלוחות ביום הכיפורים. הארון שעשה בצלאל מקומו היה קבוע במשכן, ורק פעם אחת הוציאו אותו למלחמה בימי עלי והוא נשבה ע"י פלישתים וישראל ניגפו לפנייהם ומתו של שלושים אלף איש, ולאחר מכן משה הלך והעלה את הארון מחדש וכו'. כלומר אלו שני ארונות נפרדים עם ייעוד שונה. אבל עדיין צריך להבין מה היה מונח בארון הזה שעשה משה? שהרי הלוחות היו בארון שבקדש הקדשים, "וַיִּנְתֵּן אֶל הָאָרוֹן אֶת הַלְּחֹת אֲשֶׁר אֶתַּן אֵלֶיךָ" (שמות כ"ה, ט"ז), אז מה היה מונח בו? אומר לנו רש"י -

וארון ברית ה' נסע לפניכם דרך שלשת ימים. זה הארון היוצא עמהם למלחמה, ובו שברי לוחות מנחים; ומקדים לפנייהם דרך שלשת ימים, לתקן להם מקום חנייה (שם). (רש"י, במדבר י' ל"ג)

סיפור מוכר, פרטים חדשים

אחד הדברים המעניינים בחומש דברים הוא לראות בסיפורים שכבר סופרו בחומשים קודמים ושמשה מזכיר אותם שוב כעת, מה התחדש או השתנה מאז הסיפור הראשון. מה רוצה משה רבנו מאיתנו בספרו את הסיפור שוב בספר דברים. ננסה לגעת בשתי נקודות כאלו שיש בהן חידוש מוחלט.

הראשונה מופיעה בקריאת 'רביעי' של הפרשה -

בַּעַת הַהוּא אָמַר ה' אֵלַי פֶּסֶל-לְךָ שְׁנֵי-לוחֹת אֲבָנִים כְּרַאשֵׁינִי וְעֹלָה אֵלַי הַהָרָה וְעָשִׂיתָ לָךְ אֲרוֹן עֵץ. (דברים י', א')

כבר נאמר שהביטוי "בעת ההיא" משמעו לאחר ארבעים הימים האמצעיים בהם התפלל משה רבנו "ואתנפל לפני ה' כימים הראשונים...", תיאור מדהים של הימים האמצעיים שבין הלוחות הראשונים ללוחות האחרונים, שאינו מופיע בחומש שמות. כך מבאר רש"י במקום -

בעת ההיא. לסוף מ' יום נתרצה לי, ואמר לי פסל לך...

הציווי למשה לפסול לוחות שניים מופיע כאמור כבר בספר שמות, אמנם כאן מתווסף פרט מעניין שלא אוזכר שם. נזכור רק שלקבלת הלוחות השניים עולה משה להר בר"ח אלול (ולגרסה אחרת בכ"ט אב) ויורד איתם ביום הכיפורים -

וְאָכַתְבָּ עַל-הַלְּחֹת אֶת-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל-הַלְּחֹת הַרְּאשֵׁינִי אֲשֶׁר שָׁבַרְתָּ וְשָׂמְתָם בְּאָרוֹן. (שם ב')

הנקודה המחודשת שלא מופיעה בספר שמות היא הארון אותו מצווה כאן משה לבנות. על איזה ארון מדובר? למה הוא אמור לשמש? האם בו יונחו הלוחות במשכן, בקדש הקדשים עם הכרובים והכפורת? את הארון של המשכן כולנו מצוים לבנות - "ועשו ארון עצי שיטים" (שמות כ"ה י'), אבל בפועל בונה אותו בצלאל כפי שאנחנו זוכרים, והוא מצופה זהב מבפנים ומבחוץ ועליו כפורת עם כרובים, ואילו את הארון שמשה מדבר עליו פה, משה עצמו בונה -

וְאָעַשׂ אֲרוֹן עֵצֵי שִׁטִּים וְאֶפְסַל שְׁנֵי-לוחֹת אֲבָנִים כְּרַאשֵׁינִי וְאָעַל הַהָרָה וְשְׁנֵי הַלְּחֹת בְּיָדַי וַיִּכְתֹּב עַל-הַלְּחֹת כַּמִּכְתָּב הַרְּאשֹׁן אֶת עֲשֻׂרַת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֵלַיכֶם בְּהַר מִתְּוֹךְ הָאֵשׁ בְּיוֹם הַקְּהָל וַיִּתְּנֶם ה' אֵלַי וְאָפִן וְאָרַד מִן-הָהָר וְאָשַׁם

אופנה כזאת שאחרי החודשים אייר וסיון, באים בלוח העברי החודשים יולי ואוגוסט, ולאחר מכן אלול, ה' ירחם... הנה הפסוקים בפרשתנו. אחרי שהקב"ה אומר למשה שעם ישראל חטא -

וְאָפֶן יֶאֱרָד מִן־הַהָר וְהֶהָר בְּעַר בְּאֵשׁ וְשָׁנִי לִוְחַת הַבְּרִית עַל שְׁתֵּי יָדָיו. וְאָרָא וְהִנֵּה חֲטָאתֶם לִי-ה' אֱלֹהֵיכֶם עֲשִׂיתֶם לָכֶם עֲגֹל מִסֵּכָה סָרְתֶם מִהָר מִן־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־צִוָּה ה' אֶתְכֶם. וְאֶתְפַּשׂ בְּשָׁנֵי הַלְחָת וְאֶשְׁלַחְכֶם מֵעַל שְׁתֵּי יָדָיו וְאֶשְׁבְּרֶם לְעֵינֵיכֶם. (שם ט', ט"ו-י"ז)

בחומש שמות כתוב שאחר כך הוא לקח את העגל, שרף, טחן וזרה אותו על פני המים בנחל ואז הוא אמר לעם ישראל שהוא ינסה לכפר ולרצות את הקב"ה אבל לא כתוב מה קרה בפועל, אלא רק את תוכן השיחות שלו עם הקב"ה, ואילו כאן -

וְאֶתְנַפֵּל לְפָנָיו ה' פְּרָאשְׁנָה אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לָחֶם לֹא אֶכְלֶתִי וּמַיִם לֹא שְׁתִּיטִי עַל כָּל־חֲטָאתְכֶם אֲשֶׁר חֲטָאתֶם לְעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינַי ה' לְהַכְעִיסוֹ. (שם י"ח)

"ואתנפל" משמעו להתפלל מתוך נפילה, התנפלות. זו מילה שתחזור על עצמה כאן שלוש פעמים! בחומש שמות היתה לנו התחושה שמשה רבנו התפלל עם הקב"ה וביקש "זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך וכו'" (שם ל"ב, י"ג), וזו היתה תפילה של חצי שעה, שעה או מקסימום אפילו כמה שעות או לילה, אבל כאן משה מספר שזה היה במשך ארבעים יום רצופים, בהם הוא לא אכל ולא שתה, ממש כפי שהיה בעלייתו הראשונה לקבל את התורה. ארבעים יום תמימים רק בשביל להתפלל. זו נקודה חשובה מאד, נושא התפילה.

מסופר על בעל התניא שבצעירותו, אחרי שהוא כבר הוכר כעילוי, כאשר התלבט להיכן ללכת ללמוד, לילונא אצל הגר"א או למעזריטש אצל המגיד, ניסו לשכנע אותו לנסוע לילונא כי 'שם באמת לומדים תורה' והוא יוכל להתפתח בה, ואילו במעזריטש, יש תלמידים של הבעל שם טוב ו-"רק מתפללים". אמנם הוא ענה ואמר - 'אני נוסע למעזריטש. כי ללמוד אני כבר קצת יודע, אבל להתפלל? את זה אני עוד צריך ללמוד...!'

הלב של מעמד הר סיני

ואתנפל לפני ה' - הקב"ה לא קורא פה למשה רבנו אלא משה עולה להר מעצמו. הוא מגיע למדרגה של "לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי", והוא מתנפל על כל חטאי ישראל -

כִּי יִגְרַתִּי מִפְּנֵי הָאֵף וְהַחֲמָה אֲשֶׁר קִצַּף ה' עָלֶיכֶם לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם וַיִּשְׁמַע ה' אֱלֹהֵי גַם בַּפֶּעַם הַקּוֹא. (שם י"ט)

רגע, אבל חשבנו שזה כבר נפתר, כשהקב"ה אמר "הרף ממני ואשמדים", ומשה ענה - "זכור לאברהם, ליצחק וישראל עבדיך", אך הנה מתגלה לנו שכלום לא נפתר והיה צריך ארבעים יום וארבעים לילה, בצום מוחלט! ועוד - הגיע גם הזמן לגלות לכם, עם ישראל, ש -

זה ארון פורמייקה שמשה רבנו בנה אצלו בחצר, פשוט, בלי כרובים ובלי זהב, אבל איתו יצא משה למלחמה, ובו הניח משה את שברי הלוחות הראשונים, החל מר"ח אלול, שם הוא נצטוו לבנות אותו. יש דעה בחז"ל שהן הלוחות והן שברי הלוחות מונחים בארון ואין זה סותר את הדבר הזה - כשיצאו למלחמה, יצאו עם ארון העץ של משה עם שברי הלוחות, וכשלא היתה מלחמה שברי הלוחות היו יחד עם הלוחות בארון שעשה בצלאל. זה פרט מרתק ומחייב הבנה מה הוא בא ללמד אותנו. כל זה לא מתואר, כאמור, בספר שמות ומשה מחדש לנו אותו כעת, "בעת ההיא". צריך להבין מדוע שברי הלוחות נמצאים בחוד החנית של יהודי היוצא למלחמה.

אגב, מזמור התהילים שאנחנו נוהגים לומר בכל חודש אלול, מזמור כ"ז,¹ מדבר בענייני מלחמה -

בְּקָרֶב עָלֵי מְרַעִים לְאָכַל אֶת בְּשָׂרֵי צָרִי וְאֵיבֵי לִי הִמָּה כְּשֶׁלֹּו וְנִפְלוּ. אִם תַּחֲנוּנָה עָלֵי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לְבִי אִם תִּקּוּם עָלֵי מְלַחְמָה בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטָח. (תהילים כ"ז ב' ג')

וחז"ל מבארים - "בזאת אני בוטח" ב-"וזאת התורה אשר שם משה", ובר"ח אלול אנחנו מתחילים את חודש המלחמה ואת הכח של היהודי לדעת שהוא מבקר בבית ה' בהיכלו, ולולא האמנתי לראות בטוב ה' וכו'. אנחנו עוסקים בפרק המלחמה ובארון, בתורה, ולכן צריך להבין מהם בדיוק אותם שברי לוחות שיוצאים אתנו למלחמה, ולמה משה רבנו מזכיר את זה רק כעת.

ללמוד להתפלל

נשאיר את השאלות האלה פתוחות בשלב זה ונחזור אליהם מאוחר יותר, אחרי שנתמקד בעניין השני שאינו בו חידוש כאשר הוא מסופר כאן בחומש דברים, חוץ מהענין עצמו. מעמד הר סיני מצטייר בעיני רוחנו כולנו כמעמד של תורה, לוחות הברית הראשונים או השניים, משה על ההר וכו', אך האם נתנו פעם את דעתנו על ארבעים הימים האמצעיים?

האמת היא שראש חודש אלול לא מתחיל בראש חודש אלול אלא הרבה יותר מוקדם. מסביב למעמד הר סיני יש לנו מאה ועשרים ימים, שלשה 'סבבים' של ארבעים יום, בהם עולה משה להר. ב-ו' בסיון ראינו את הקולות ואת הברקים. למחרת ב-ז' בסיון עלה משה להר לארבעים יום, וירד ב-י"ז בתמוז ושבר את הלוחות. בר"ח אלול יעלה משה בפעם השניה להר לקבל את התורה, בקריאתו של הקב"ה, אבל בעצם זו עלייתו השלישית להר כי היתה באמצע עליה נוספת להר שמשום מה יש לנו קצת רתיעה מלעסוק בה - ארבעים הימים האמצעיים שמוזכרים בפרשתנו בהדגשה יתרה ולא מוזכרים בחומש שמות, ואולי בשל כך אנחנו לא מספיק מודעים להם בנפש, בתודעה, לא בידיעה, הם ארבעים יום מרכזיים שסביבם שני מעמדי מתן התורה. ראש חודש אלול הוא תוצר של מה שקורה בהם, בארבעים הימים האמצעיים, מי"ט בתמוז ועד כ"ט באב, שמשום מה אנחנו מעדיפים לקרא להם "יולי-אוגוסט". יש מן

¹ ואשר חלק מקהילות הספרדים אומרים אותו לאורך השנה כולה.

יום כיפור ישראלי

בואו נראה איך רש"י מתאר את ההיסטוריה של ארבעים הלילות והימים הללו. לכאורה קשה על לשון הפסוק "ואתנפל לפני ה' כראשונה" שכן בארבעים הימים הראשונים משה לא התנפל כלל, לא התפלל. אז הפירוש הפשוט הוא שהכוונה שגם כאן היו ארבעים יום כפי שהיו ארבעים יום בעליה הראשונה להר, אבל בעומק משה רבנו אומר - 'את התורה צריך לדעת להפוך לתפילות. מה שקיבלתי מלמעלה בארבעים הימים הראשונים כשההר בער באש עד לב השמיים - זו האש אליה הגעתי כשהתנפלתי מלמטה'. וארבעים הימים האמצעיים אינם פשוטים; הראשונים עד י"ז בתמוז היו שמחים, וגם האחרונים היו מלאי שמחה כפי שמיד נראה ברש"י, אבל האמצעיים היו בכעס, ופה משה רבנו לומד ומלמד אותנו שמהות מעמד הר סיני היא היכולת שלנו להתפלל ולעבוד את ה', ושבעקבות התפילה אתה לא רק מקבל לוחות שניים אלא מקבל ארון עץ שאיתו יוצאים למלחמה ובו מונחים שברי הלוחות. לפני שנרחיב, רק נראה את הסדר ההיסטורי -

ואתנפל לפני ה' כראשונה ארבעים יום. שנאמר 'ועתה אעלה אל ה' אולי אכפרה' (שמות לב, ל) באותה עלייה נתעכבתי ארבעים יום, נמצאו כלים בכ"ט באב, שהוא עלה בשמונה עשר בתמוז.² בו ביום נתרצה הקדוש ברוך הוא לישראל ואמר לו למשה 'פסל לך שני לוחות' (שם לד, א) עשה עוד מ' יום, נמצאו כלים ביום הכפורים, בו ביום נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה ואמר לו למשה 'סלחתי כדברך' (במדבר יד, כ) לכך הוקבע למחילה ולסליחה. ומנין שנתרצה ברצון שלם שנאמר בארבעים של לוחות אחרונות 'ואנכי עמדת בהר כימים הראשונים' (דברים י, י) - מה הראשונים ברצון אף אחרונים ברצון, אמור מעתה אמצעיים היו בכעס. (רש"י שם ט, י"ח)

בכ"ט באב, עדיין לא אלול, אנחנו עדיין בחופשה בצימר, אך התרחש אז 'בעת ההיא' דבר מחודש בעולם - האדם הפך בתפילתו את כל העולם! הקב"ה לא רמז ומשה לא העז לומר בקול אפילו פעם אחת 'רבש"ע אני רוצה תורה במקום זו שלא נתת לנו', אלא הוא רק ביקש 'אל תעזוב אותנו' - 'ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת' וכו' (שמות ל"ב, ל"ב). משה רבנו בתפילותיו הופך את כל המציאות! ונדייק ברש"י - בכ"ט באב הקב"ה נתרצה לישראל ואילו ביום הכיפורים, אחרי ארבעים יום נוספים הוא נתרצה להם בשמחה, ורק בגלל זה נקבע יום הכיפורים לדורות לסליחה ומחילה.

נעצור רגע - יום כיפור נוצר ע"י הקב"ה אבל הוא הוקבע לסליחה ומחילה בזכות התפילות של משה רבנו, כלומר בפועל

וּבִאֲהָרֶן הִתְאַנַּף ה' מְאֹד לְהַשְׁמִידוֹ וְאֶתְפָּלַל גַּם-בְּעַד אֲהָרֶן בְּצַת הָהוּא. (שם כ')

הקב"ה רצה להשמיד את אהרן ואת ארבעת בניו (לא רק את נדב ואביהוא אלא גם את אלעזר ואיתמר). אנחנו זוכרים שמשה התפלל על מרים אחותו "אל נא רפא נא לה", אבל האם אנחנו זוכרים שהוא התפלל על אהרן? והוא ממשיך -

וְאֶת-חַטָּאתְכֶם אֲשֶׁר-עָשִׂיתֶם אֶת-הַעֲגֹל לְקַחְתִּי וְאֲשַׁרְף אֹתוֹ בְּאֵשׁ וְאָכַת אֹתוֹ טָחוֹן הֵיטֵב עַד אֲשֶׁר-דָּק לְעֹפֵר וְאֲשַׁלְּף אֶת-עֹפְרוֹ אֶל-הַנַּחַל הַיָּרֵד מִן-הָהָר. (שם כ"א)

זוהי קצת מוזר, כי אנחנו יודעים שהשריפה היתה ב"ז בתמוז או ביום שלמחרת, ואילו כאן משה מתאר את ארבעים הימים האמצעיים וחוזר ומתאר את השריפה, כלומר הכח לשרוף והטעם לשרוף הוא רק כאשר מתוך זה עוברים היישר ל-"ואתנפל", רק כשאתה מתוך זה הולך להתפלל.

וְאֶתְנַפֵּל לִפְנֵי ה' אֶת אַרְבָּעִים הַיּוֹם וְאֶת-אַרְבָּעִים הַלַּיְלָה אֲשֶׁר הִתְנַפַּלְתִּי כִּי-אָמַר ה' לְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם. וְאֶתְפָּלַל אֶל-ה' וְאָמַר ה' אֱלֹהִים אֶל-תִּשְׁחַח עִמּוֹ וְנַחֲלֵתְךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ בְּגִדְלֶךָ אֲשֶׁר-הוֹצַאתָ מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה. זָכַר לְעַבְדֶּיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלְיַעֲקֹב אֶל-תָּפַן אֶל-קְשֵׁי הָעַם הַזֶּה וְאֶל-רִשְׁעוֹ וְאֶל-חַטָּאתוֹ. פֶּן-יֹאמְרוּ הָאֲרִיזִים אֲשֶׁר הוֹצַאתָנוּ מִשָּׁם מִבְּלִי יָכַלְתָּ ה' לְהַבְיִיאָם אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-דִּבַּר לָהֶם וּמִשְׁנֵאתוֹ אוֹתָם הוֹצִיאָם לְהַמְתִּים בַּמִּדְבָּר. וְהֵם עִמָּךְ וְנַחֲלֵתְךָ אֲשֶׁר הוֹצַאתָ בְּכַחֲךָ הַגָּדֹל וּבְרָצֶךָ הַנְּטוּיָה. (שם כ"ב-כ"ט)

ראינו איזו "התנפלות"?! הוא חוזר על השורש הזה שוב ושוב, וכל מה שחשבנו בחומש שמות שארך דקות ספורות, מסתבר כעת שזה היה ארבעים יום וארבעים לילה של "לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי"! ורק אחרי זה - "בעת ההיא אמר ה' אלי פסל לך ארון עץ". כלומר, "בעת ההיא", היינו מכח כל התפילות של ארבעים הימים האמצעיים, בכ"ט באב נקראתי לעלות לקבל את הלוחות השניים.

יש כאן דבר פלא שכדאי להדגיש אותו; הנקודה שמאד תופסת מקום בפרשת 'ואתחנן' היא התורה, עשרת הדברות, מעמד הר סיני, 'שמע ישראל' הפסוק 'ושיננתם לבניך' שהוא המקור ללימוד תורה, ואילו הנושא של פרשת 'עקב' הוא תפילה - 'לעבדו בכל לבבכם', 'ואותו תעבדו'. גם הרמב"ם לומד את מצוות תלמוד תורה בספר המצוות בפרשת 'ואתחנן', ואת מצוות התפילה הוא לומד בפרשת עקב. בפרשת עקב בא משה רבנו ואומר לנו - 'בויולא לומדים ללמוד אבל במעזריטש לומדים להתפלל'. מעמד הר סיני הוא 'סנדוויץ' - החלק הראשון והאחרון הוא קבלת התורה והלוחות, ואילו הלב, האמצע, זה ארבעים יום וארבעים לילה בלי שקראו לך, בהם אתה מתפלל ומתפלל.

² בחומש שמות החשבון יוצא שזה היה מ"ט תמוז ועד ל' באב ופרשני רש"י דנים בזה אך התוצאה שווה, וכנראה שהשאלה היתה אם חודש אלול היה באותה שנה מלא, ואכמ"ל.

מפניך", ובבואורו של רש"י שם שאובי ה' אלו אובי ישראל ולהיפך - יחד איתו יוצאת הפסיקה האלוקית, שברי הלוחות האלוקיים המונחים בארון שהכין בשר ודם בעקבות התפילות שלו. הם היוצאים בראש המלחמה ואם אין הם יוצאים בראש המלחמה - הרי שהעמלקי והכנעני יכו בהם, כפי שהיה במעפילים.

יש לוחות שנשארים בתוך קדש הקודשים ולא יוצאים החוצה לעולם, אבל יש ארון עם שברים. יהודי במלחמה הוא יהודי עם דבר גדול מאד אבל מה שמוביל אותו אלו הם שברי הלוחות, שבר שבא לגלות כח אלוקי. שברי לוחות הם היוצאים בתוך הארון למלחמה. הלוחות השלמים נשארים בקדש הקדשים ונותנים לנו את התחושה שיש נקודת קביעות אבל כשיהודי נמצא במלחמה פנים ואחור, והכל נראה כמפורק, שבור - אז יש לו ארון עץ שמשנה רבנו בנה, לא כי הוא רצה לבנות אותו אלא בגלל שהוא התפלל, עלה לארבעים יום וארבעים לילה בהחלטתו שלו, ואז הקב"ה ציווה אותו לעשות את הארון הזה - 'תבנה ארון עץ אנושי, ותפסול לוחות אנושיים, ולארון העץ תכניס את שברי הלוחות, ואת הלוחות האנושיים תכניס אל קדש הקדשים אל הארון עם הכרובים'. אנחנו תופסים איזה דבר מופלא זה?! הלוחות שמשנה פסל, נמצאים בקדש הקדשים מתחת לכפורת ואילו שברי הלוחות שהקב"ה עשה מונחים בארון עץ פשוט שבנה משה רבנו בנגריה, והם הולכים בראש המלחמה, והם הידיעה של יהודי שה' ילחם לכם, הם הידיעה של יהודי ש-"ה' אֱלֹהֵיכֶם הֵלֵךְ לְפָנֵיכֶם הוּא יִלָּחֶם לְכֶם" (דברים כ', ד'), עם הידיעה שכל חייל שלנו וכל יהודי במלחמת האלו שלו.

הכח להפך את המציאות

חז"ל אומרים כי בלוחות הראשונים, החרות האלוקית, "חרות על הלוחות" (שמות ל"ב, ט"ז) היו אלף אורות שלא היו בלוחות השניים, כי זה היה מעשה אלוקים, מציאות אלוקית, לא הפסיקה שלי, זו מציאות שאין לי יכולת לקלוט אותה, זה אינסוף בתוך שתי אבני פסיקה - ושברי הלוחות הללו מובילים את היהודי במלחמה שלו. ואת הכח לעשות את ארון העץ הזה ובו הניח את שברי הלוחות, מקבל משה רבנו אחרי ארבעים הימים האמצעיים של "ואתנפל לפני ה'".

שברי הלוחות הללו הם הכח של היהודי להפך את המציאות כולה. ארבעים הימים האמצעיים היו בכעס שבו אומר לנו הקב"ה כביכול - 'אין שום סיכוי, הכל גמור, חשך ענן וערפל של חורבן מוחלט. לא רוצה לראות כלום'. אפילו את אהרן רצה הקב"ה להשמיד יחד עם בניו - ותפילתו של משה עליהם ועל ישראל מהפכת את הכל. היכולת של יהודי להתפלל נובעת מההבנה שיש לו כח לעלות אל ההר ולהגיע ל"לא אכלתי ולא שתיתי". אני מבין שכאשר הקב"ה עומד לתת את התורה, אז ברור שאתה לא תאכל ולא תשתה, אבל כשיהודי הולך

יום כיפור הוא המצאה ישראלית, תוצאה של תפילתו של משה!³

נחזור לרש"י - "ומנין שנתרצה ברצון שלם?", כלומר אולי הקב"ה רק החליט 'להחליק' לנו, שלא ברצון שלם, ורק באיזה פרס תנחומים? - הוא התרצה ברצון שלם כיון שנאמר בלוחות אחרונות "ואנכי עמדתי בהר כימים הראשונים". בלוחות האחרונות, מר"ח אלול ועד יום הכיפורים, עמד משה רבנו כמו בלוחות הראשונים - לא רק ארבעים יום, כי לספור אנחנו כבר יודעים, אלא "מה הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון", ומכאן לומד רש"י שימים אמצעיים היו בכעס ונאמר בהם לשון נפילה.

אני חושב שאנחנו לא מספיק מתמקדים באירוע האמצעי הזה של ארבעים הימים האמצעיים. מאז שהיינו בגן הילדים וסיפרו לנו על מעמד הר סיני, ואנחנו סיפרנו לילדינו - האם סיפרנו להם רק על וילנא או גם על מעזריטש? האם אנחנו מדברים רק על הלימוד של הלוחות הראשונים והשניים או גם על המהפכה של האדם בתפילה!?

פיסיקה אלוקית בארון אנושי

ואז, אחרי ארבעים ימי התפילה הללו, אומר הקב"ה למשה - 'יאללה, עכשיו לוחות שניים', ורק השבוע שמתי לב לארון העץ הזה שיש בו משהו יותר מפלאי. לכאורה, מה באמת כל כך חשוב הארון הזה? בואו נתבונן בלוחות. הלוחות הראשונים היו מעשה אלוקים, זוכרים? משני עבריהם הם כתובים, מנוגדים לכל כללי הפסיקה בעולם, כי לפי הפסיקה על מנת לכתוב אתה צריך רקע ואם אין על מה לכתוב אין כתיבה, ואילו הלוחות הראשונים היו פיסיקה אלוקית. שתי אבנים שהן אלוקות, בדומה למעמד הר סיני עצמו שבו נאמר "קול גדול ולא יסף", שהקול היה חודר את המציאות, ולא היה הד חוזר כי כל העולם היה בביטול גמור ולא הייתה לו יישות עצמית. אילו היינו זוכים ומקבלים את הלוחות הראשונים, היינו עולים עם משה רבנו ואיתם ונכנסים לארץ, והיה נבנה בית תפילה לכל העמים, כלומר היינו חיים במציאות של לוחות מעשה ידי אלקים, אך הלוחות הראשונים הללו נשברו, ונשארו שברי לוחות שמשנה רבנו שמר אותם, ותקשיבו טוב - ארבעים יום מ"ז בתמוז, מהיום בו הוא שבר את הלוחות, ועד ראש חודש אלול, עד לי אב, כשהוא עלה לקבל את הלוחות השניים, הוא עוד לא עשה להם ארון עץ אלא שמר עליהן "מתחת לכרית", שבורים. 'שבר' זה משבר, אך שבר זה גם תקווה, כמו "הנה שמעתי כי יש שבר במצרים" (בראשית מ"ב, ב'). שבר הוא המקום בו מתרחשת הלידה של מה שמעל למה שאני מסוגל לתפוס ולהבין. ואז אומר לו הקב"ה למשה - תעשה לי ארון עץ, מקרשים ומלייטטים, ולארון הזה תכניס את שברי הלוחות, וכשיהודי ייצא למלחמה ויהיה חושך כפול ומכופל מכל צדדיו, למלחמה בה כתוב "קומה ה' וינוסו אויביך וינוסו משנאיך

³ אגב, המשכיל לדוד, מגדולי פרשני רש"י, מבאר את המילה "ואתנפל" שאלו היו ארבעים ימים בהם היה כעס נורא בעולם, וכל הזמן היתה תחושה של נפילה, לשון "ויפול על פניו".

של 'ואתנפל', ע"י הציווי לעשות ארון עץ, ושם מונחים שברי הלוחות ונותנים לי, "בְּקֶרֶב עָלַי מְרַעִים לְאֹכַל אֶת בֶּשָׂרִי צָרִי וְאֵיבִי לִי", כשחונה עלי מחנה וקמה עלי מלחמה – "בזאת אני בוטח", כלומר אני מבין ובטוח שהמלחמה באה אלי כדי לעורר בי את האינסוף שנגדו בעצם באה המלחמה. גם היצר הרע שלוחם בי, גם האלול שאני לוחם בו, בתוכי, על ידו, וגם המלחמה המעשית של אויביך ומשנאיך.

שני דברים שאותם מגלה משה רבנו בפרשתנו, פרשת התפילה - ארבעים הימים האמצעיים וארון העץ עם שברי הלוחות שאותם לוקח לפנינו משה רבנו לכל הדורות ומושה אותנו בכל המלחמות, "בזאת אני בוטח". שנזכה בעז"ה להתפלל מתוך שמחה ולראות ישועה שלמה וגאולה שלמה בקרוב עלינו ועל כל ישראל.

להתפלל - "לא אכלתי לא שתיתי כראשונה", הו מגיע אל מציאות של אלוקות. שברי לוחות הקיימים בתוכנו.

אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה

ומשפט סיום. התורה שלנו היום היא מה שקיבלנו בלוחות השניים, נכון? כי הראשונים נשברו וקיבלנו בפועל את הלוחות השניים אותם אנחנו לומדים. יש בחז"ל ביטוי מפורסם -

... "וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הַמָּה וְהַמְּכַתֵּב מִכְּתָב אֱלֹהִים הוּא חֲרוּת עַל הַלַּחַת", אַל תִּקְרָא חֲרוּת אֶלָּא חֲרוּת, שְׂאִיִן לָךְ בֶּן חוֹרִין אֶלָּא מִי שְׂעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה, וְכָל מִי שְׂעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה הֲרִי זֶה מִתְעַלֵּה, שְׁנֵאמַר "וּמִמִּתְנַה נְחֵלִיאֵל וּמִנְחֵלִיאֵל בְּמוֹת". (אבות ו', ב')

אבל הפסוק הזה נאמר על הלוחות הראשונים שנשברו, אז מה זה רלוונטי אלינו? תקשיבו - יהודי לומד את הלוחות השניים לפי המדרגה שלו, אבל הוא זוכה להיות בן חורין כי שברי לוחות הראשונים הולכים לפניו במלחמותיו. גם כשהוא לומד לוחות שניים הוא מולך ע"י שברי הלוחות הראשונים. הם מונחים בארון עץ פשוט, ארון ברית ה', שאת הכח לבנותו ולהיות הכלי שנותן לשברי הלוחות את מקומם, הוא מקבל מההתנפלות של משה רבנו. ברית ה' נוצרת ע"י ארבעים יום וארבעים לילה

השיעור מוקדש
לזכות עם ישראל, להנצחת ושמירת חיילי צה"ל וכוחות הבטחון, להשבת החטופים מחרח ובשולם, להשבת כל הנפלים לקבר ישראל, לשלום כל היהודים והאלטנות,
לע"נ כל חקי הנפלים על קידוש ח' בארזי המלחמה
 ולע"נ יידינו בנימין בן שושנה ז"ל
 ולהבדיל
לריאת כל הפצועים והחולים ובתוכם
עמרם בן אירדה חיה, פאני פרוחז בת אסתר, חודיה בת אורית,
אחוד בן ליאת, אלקנח בן אורית חלוי, אסף בן אביטל פסיה, חנח בת שרה
יונה, מרגלית בת יחודית ונפתלי איתן דוד בן טובה
 וליוונג חנון ליעל רחל בת אריאל אסתר תחי'
 להקדשת שיעורים ניתן לפנות בהודעת וואטסאפ לעטאל - 054-7500516